

Zwidryn, Elżbieta

Problematyka historyczna w "Wiadomościach Chemicznych"

Analecta 5/Dodatek specjalny, 49-84

1996

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PROBLEMATYKA HISTORYCZNA W „WIADOMOŚCIACH CHEMICZNYCH”

Nauka jest tworem żywym. Na jej rozkwit w teraźniejszości składają się wysiłki wielu umysłów minionych lat. „Wiadomości Chemiczne” odgrywają dużą rolę w rozwijaniu tej kultury naukowej, która czerpie z szerokiego podłoża dziejów myśli. Redaktorzy pisma systematycznie odnotowują rocznice, jubileusze, uroczystości poświęcone upamiętnianiu ważnych dla etapów rozwoju nauki wydarzeń.

Głównym celem podjętej przeze mnie pracy było zbadanie czasopisma pod kątem historycznym i znalezienie odpowiedzi na pytanie – czy w czasopiśmie o charakterze czysto chemicznym adresowanym głównie do kadry inżynierskiej i naukowo-badawczej jest miejsce dla tematyki historycznej.

Inspiracją do zajęcia się tym problemem jest wciąż niedostateczna liczba opracowań analitycznych dotyczących wydawnictw ciągłych. Ten stan rzeczy poważnie utrudnia badania historiograficzne, a nadto powoduje, że wiele rozproszonych w czasopismach informacji z zakresu historii nauki ulega zapomnieniu.

Tabela 1.

**Publikacje o charakterze historycznym na łamach
„Wiadomości Chemicznych” w latach 1947–1990**

Lp.	Rodzaj publikacji	Liczba
1.	Artykuły historyczne	48
2.	Życiorysy, wspomnienia pośmiertne	135
3.	Nekrologi	8
4.	Obchody urodzin	12
5.	Obchody działalności naukowej	3
6.	Rocznice zgonów	7
7.	Historie towarzystw	15
8.	Inne	10
9.	Razem:	238

Zebrane przeze mnie materiały obejmują lata 1947–1990, czyli okres od momentu powstania czasopisma do czasów obecnych. Wśród pozycji bibliograficznych o charakterze historycznym, uzyskanych drogą analizy treści wszystkich wydanych w badanym okresie numerów „Wiadomości Chemicznych”, można wyróżnić kilka grup tematycznych. Najliczniejszą reprezentację uzyskała problematyka dotycząca szeroko rozumianej biografistyki (nekrologi, wspomnienia pośmiertne, rocznice urodzin lub zgonów, jubileusze pracy itp.).

Charakterystyka czasopisma, geneza, informacje o redaktorach

W założeniach pisma było śledzenie dróg rozwojowych współczesnej chemii. Ta potrzeba podniesienia poziomu wiedzy chemicznej zrodziła wśród młodzieży akademickiej chęć posiadania własnego pisma naukowego. Początkowo „Wiadomości Chemiczne” były redagowane przez studentów. Istotną rolę w pojawieniu się tego czasopisma odegrała wycieczka polskich studentów do Kopenhagi w lecie 1946 r. Wycieczka ta była finansowana przez duński Komitet Pomocy Kulturalnej Polsce, w którego organizacji brali udział wybitni pracownicy uczelni duńskich (matematyk Harold Bohr, fizyk Stefan Rosenthal i inni) oraz przedstawiciele Ambasady Królestwa Danii w Warszawie.

Dwumiesięczny pobyt w Danii umożliwił wymianę doświadczeń zdobytych w pracy poszczególnych Kół Chemików. Henryk Buchowski oraz inni przedstawiciele Koła Chemików Studentów Uniwersytetu Łódzkiego podjęli się wydawania czasopisma, które postanowiono nazwać „Wiadomości Chemiczne”.

27 października 1946 r. w gmachu Uniwersytetu Łódzkiego odbył się w obecności profesorów uczelni łódzkich, m.in. prof. Alicji Dorabalskiej (1897–1975) i prof. Edwarda Józefowicza (1900–1975), przy udziale delegatów wszystkich Kół Chemików w Polsce I Organizacyjny Zjazd Komitetu Studenckich Kół Chemicznych, na którym wyłoniono siedem sekcji objętych przez poszczególne Koła. Sekcję redakcyjną powierzono Kołu Chemików Studentów Uniwersytetu Łódzkiego. Siedzibą redakcji i Komitetu redakcyjnego stała się Łódź, a redaktorem student Uniwersytetu Łódzkiego, dziś profesor Henryk Buchowski.

Na II Zjeździe Komitetu Studenckich Kół Chemicznych, który odbył się w Krakowie w dniu 8 lutego 1947 roku redakcja przedstawiła egzemplarze pierwszego zeszytu „Wiadomości Chemicznych” (zeszyt datowany styczeń 1947). Pismo od razu zdobyło wielkie uznanie zarówno wśród studentów, jak i nauczycieli akademickich. Zamieszczone w nim materiały stanowiły w owych latach niezbędną pomoc w przygotowaniu do egzaminów.

W pierwszych egzemplarzach pisma znalazły się:

- Artykuły o treści naukowej
- Sprawy akademickie
- Kronika naukowa
- Przegląd treści czasopism
- Spis czasopism naukowych

– Przegląd książek nadesłanych

Proporcje materiałów drukowanych w poszczególnych działach były różne, główną część zeszytów stanowiły opracowania artykułów oryginalnych o charakterze monograficznym, przedstawiające aktualne zagadnienia chemiczne o szczególnym znaczeniu dla studentów. Do zagadnień tych należały np. równania jonowe, wiązania chemiczne, nowoczesny układ okresowy pierwiastków, budowa związków organicznych. Informacje naukowe przynosiła też kronika naukowa zawierająca krótkie notatki opracowywane na podstawie bieżących czasopism zagranicznych, zaś same spisy artykułów, jakie ukazywały się w najważniejszych pismach naukowych w Polsce można było odszukać w rubryce *Przegląd treści czasopism*.

Od numeru 10 znajdujemy *Przegląd nadesłanych książek zagranicznych* opracowany przez specjalistów poszczególnych dziedzin. Natomiast w numerze 9 rozpoczęta została rubryka *Sprawy akademickie*, w której rozpatrywano aktualne problemy programu studiów chemicznych. Prowadzona od numeru 1 *Kronika akademicka* przynosiła informacje o działalności Kół Chemików, wiadomości z życia różnych ośrodków akademickich, a także dane o działalności Polskiego Towarzystwa Chemicznego.

W pierwszym numerze pisma znajdujemy także spisy osób, które uzyskiwały w uczelniach stopnie naukowe i zawodowe.

W lecie 1949 r. Komitet Studenckich Kół Chemików został jednak rozwiązany, wszystkie materiały redakcyjne przejął z rąk sekretarza redakcji delegowany przez PTCh Bogusław Bobrański i od października 1949 r. „Wiadomości Chemiczne” stały się organem tego Towarzystwa. Od tej pory charakter pisma ulega stopniowo przeobrażeniu. Obok najobszerniejszego działu, który stanowią prace eksperymentalne i teoretyczne „Wiadomości Chemiczne” podają sprawozdania z działalności Towarzystwa. Są to sprawozdania z poszczególnych ośrodków, Walnych Zgromadzeń Towarzystwa, z posiedzeń ośrodków lokalnych (gdański, pomorski, poznański, krakowski, lubelski, łódzki, wrocławski) i Zarządu Głównego. Podawane są tytuły wygłaszanych referatów, listy osób nowo przyjętych i nowo mianowanych członków PTCh.

Zeszyty składały się z następujących działów:

- Artykuły i referaty ze wszystkich dziedzin chemicznych
- Wiadomości z terenowych oddziałów PTCh
- Aktualności chemiczne
- Nowe wydawnictwa
- Wiadomości z przemysłu chemicznego
- Kronika akademicka
- Nekrologi

W roku 1955 Redakcja wprowadza nową rubrykę *Z życia naukowych pracowni chemicznych*, w której zamieszcza krótkie notatki o prowadzonych pracach naukowych oraz ich wyniki. Zgodnie z zaleceniami Rady Redakcyjnej w roku 1967

zlikwidowano dział *Przegląd krajowych czasopism chemicznych*. Uchwałą Komitetu Redakcyjnego z dnia 30 czerwca 1967 roku postanowiono stworzyć nowy dział, w którym zamieszczano krótkie streszczenia ciekawych artykułów z zagranicznych czasopism referatowych. Pierwsza seria ukazała się w zeszycie marcowym w 1968 r. W czerwcu 1968 r. umieszczony został także nowy dział pt. *Kronika PTCh*, który redagował Jerzy Chodkowski. Informacje w niej zawarte kontynuowały i częściowo uzupełniały *Kronikę akademicką* umieszczoną w *Komunikatach Zarządu Głównego PTCh*. W kolejnych numerach ze zmienną częstotliwością pojawiają się następujące rubryki:

- Prace doktorskie
- Kalendarz zjazdów i konferencji naukowych
- Komunikaty

Godny odnotowania jest także wydany we wrześniu 1964 roku specjalny zeszyt, poświęcony XX-leciu Polski Ludowej. W zeszycie tym zamieszczone zostały artykuły obrazujące dorobek polskiej chemii w minionym XX-leciu. Zakres tematyki dziedzin, z których drukowano prace jest bardzo obszerny – dotyczy on zarówno chemii nieorganicznej, organicznej, fizycznej, analitycznej, technologii chemicznej i farmacji.

Niedławnym uzupełnieniem są publikacje materiałów z zakresu historii chemii, wspomnień pośmiertnych, nekrologów, wszelkiego rodzaju wydarzeń jubileuszowych. Chociaż stanowią one jedynie działalność marginesową, są cennym wzbogaceniem pisma i pomostem łączącym współczesne dokonania chemii z przeszłością. Pisząc o „Wiadomościach Chemicznych” nie sposób pominąć najważniejszego elementu, który zadecydował o powstaniu pisma w jego obecnej i wcześniejszej formie od początków istnienia do chwili obecnej – czyli osób, których praca złożyła się na jego istnienie, a także charakter publikowanych w nim materiałów.

Pierwszy zeszyt wydany w styczniu 1947 r. dzięki opiece Komitetu Redakcyjnego, w skład którego wchodził: Alicja Dorabalska, Antoni Dmochowski, Antoni Gałeczki, Edward Józefowicz, Edmund Trepka oraz ofiarnej pracy redaktora – Henryka Buchowskiego, sekretarza – Ireny Janasik, kierownika administracyjnego – Bohdana Oprządka i wielu innych.

Przejęcie czasopisma przez PTCh pociągnęło za sobą zmiany personalne. Funkcję redaktora naczelnego objęła Anna Chrzęszczewska. W skład komitetu redakcyjnego weszli:

- Osman Achmatowicz
- Antoni Dmochowski
- Eugeniusz Michalski
- Bohdan Oprządek
- Henryk Buchowski

W ciągu długich lat istnienia pisma od 1951 roku przez 32 lata obowiązki redaktora naczelnego pełnił Bogusław Bobrański. Zmiana Komitetu redakcyjnego

nastąpiła dopiero w roku 1984, kiedy kierownictwo pisma przejął prof. Ignacy Z. Siemion.

Historia nauk chemicznych

Tematyka historyczna zajmowała w „Wiadomościach Chemicznych” zawsze ważne, choć objętościowo stosunkowo skromne miejsce. Podstawową rolą informacji historycznej było przedstawienie dorobku polskich chemików na tle historycznego rozwoju nauk chemicznych na świecie. Postacią łączącą obie te płaszczyzny była Maria Skłodowska-Curie, której działalność naukowa, a także życie osobiste stało się przedmiotem licznych artykułów w ciągu kilku dziesięcioleci.

Oprócz tematyki związanej z postacią naszej wielkiej uczonej na łamach „Wiadomości Chemicznych” można znaleźć kilkanaście artykułów o bardzo zróżnicowanej problematyce, których klasyfikacja według ścisłych kryteriów następuje różnorodnie. Opracowania te poświęcone są rozwojowi chemii organicznej, nieorganicznej, fizycznej itp. Można wyodrębnić grupę prac omawiających historię odkryć, formułowanie nowych teorii lub wyodrębnianie nieznanych wcześniej związków chemicznych. Opiszano między innymi dzieje wyizolowania alkaloidów sporyszu, oraz otrzymania witaminy i kwasu L-askorbinowego, a ponadto zastosowania chemii w radiofonii i rozwój chromatografii.

Uwagę zwracają artykuły dotyczące dziejów kształtowania się polskiej terminologii chemicznej. Wszystkie te prace ukazują ściśle powiązania historyczne pomiędzy polską myślą chemiczną a nurtami ogólnoświatowymi.

1. ACHMATOWICZ Osman, *Stulecie Stereochemii*, 1975, t. 29, z. 4, s. 315.

Sprawozdanie z uroczystej sesji naukowej zorganizowanej przez PTCh dla uczczenia odkrycia tetraedrycznej koncepcji budowy atomu węgla opublikowanej w 1874 r.

2. BOBRAŃSKI Bogusław, *Uroczysta sesja naukowa Polskiej Akademii Nauk ku czci Marii Skłodowskiej-Curie*, 1955, t. 9, z. 1, s. 47–56, il.

Sprawozdanie z sesji naukowej PAN z dn. 6 i 7 X 1954 r. z okazji 20 rocznicy zgonu wielkiej uczonej. Fragmenty referatów podkreślające zasługi Marii Skłodowskiej-Curie i jej męża dla nauki.

3. CHOJNACKI Henryk, ŻYCKOWSKA Teresa, *Wkład profesora Alojzego Gołębiewskiego w rozwój chemii kwantowej*, 1988, t. 42, z. 7–8, s. 531–535, portr.

Działalność wielkiego badacza i jej wpływ na rozwój chemii kwantowej w kraju i za granicą.

4. CHRZAŚCZEWSKA Anna, KAMIŃSKI Leon, *Kwas L-askorbinowy i jego analogi*, 1949, t. 3, z. 6–8, s. 184–201.

Historyczny rozwój badań, które doprowadziły do wyodrębnienia witaminy C.

5. DĄBROWSKI Janusz, *O pracach uczonych polskich w dziedzinie chemii barwników krwi i liści*, 1954, t. 8, z. 5, s. 193–202.

Zasługi polskich uczonych, pierwszych którzy położyli podwaliny pod tą dziedzinę chemii i ustalili bliskie pokrewieństwa chemiczne między czerwonym barwnikiem krwi i zielonym liści.

6. DORABIALSKA Alicja, *Maria Skłodowska-Curie jako człowiek*, 1967, t. 21, z. 12, s. 793–806, fot.

7. DORABIALSKA Alicja, *Pięćdziesiąt lat rozwoju nauki o promieniotwórczości*, 1948, t. 2, z. 7–8, s. 148–151.

Historia narodzin nauki o promieniotwórczości i dalsze losy jej rozwoju.

8. DORABIALSKA Alicja, *W dwudziątą rocznicę śmierci Marii Skłodowskiej-Curie*, 1954, t. 8, z. 7, s. 305–316, portr.

Zarys życia i działalności wielkiej uczzonej i jej znaczenie dla rozwoju światowej nauki o promieniotwórczości.

9. FIGUROWSKI J.N.A., *Stulecie okresowego układu pierwiastków chemicznych*, 1971, t. 25, z. 11, s. 745–756, il.

Historia usystematyzowania pierwiastków od czasu prób podjętych przez Lavoisiera w roku 1789.

10. GAŁECKI Antoni, *O studiach fotochemicznych w Polsce przed drugą wojną światową*, 1947, t. 1, z. 6, s. 7–8.

Historia fotochemii w Polsce.

11. GŁOWACKA A., NIEWIADOMSKI J., *Stan nauki polskiej w dziedzinie węglowodnorodnych*, 1951, t. 5, z. 1–3, s. 47–50.

Historyczny rozwój nauki o węglowodnorodnych w Polsce.

12. GROTOŃSKI Marian, *Stan fizyki przed odkryciem polonu i radu*, 1948, t. 2, z. 7–8, s. 145–148.

Najważniejsze z XIX wiecznych badań mających wpływ na rozwój późniejszej nauki o promieniotwórczości.

13. HURWIC Józef, *Badania termochemiczne Kazimierza Fajansa – w dwudziestolecie śmierci*, 1985, t. 39, z. 6, s. 303–319.

Badania termochemiczne dotyczące refrakcji molowej substancji organicznych i nieorganicznych prowadzone przez Fajansa i jego współpracowników.

14. HURWIC Józef, *Dzielo Marii Skłodowskiej-Curie i jego znaczenie dla rozwoju chemii*, 1967, t. 21, z. 12, s. 797–802.

Historyczne znaczenie osiągnięć uczonej.

15. HURWIC Józef, *Maria Skłodowska-Curie i jej polscy uczniowie. Z okazji 50-lecia śmierci*, 1984, t. 38, z. 7, s. 533–559, fot.

Życie i działalność uczonej oraz jej współpracowników, którzy kontynuowali tradycje jej szkoły.

16. JERZMANOWSKA Zofia, *O alkaloidach sporyszu i ich działaniu*. 1949, t. 3, z. 2–3, s. 84–101.

Historia wyodrębnienia poszczególnych alkaloidów, ich działanie oraz zastosowania.

17. JERZMANOWSKA Zofia, *Stanisław Kostanecki – twórca chemii flawonów*, 1961, t. 15, z. 1, s. 1–11, fot.

Rozwój badań związków flawonowych i działalność wielkiego badacza S. Kostaneckiego – pierwszego, który otrzymał flawon, flawonolol, flawonon.

18. JÓZEFOWICZ Edward, *Ocena i stan piśmiennictwa w dziedzinie chemii i technologii nieorganicznej*, 1951, t. 5, z. 49–51, s. 110–115.

Stan polskiego piśmiennictwa w zakresie chemii i technologii nieorganicznej okresu międzywojennego.

19. KABZIŃSKA Krystyna, *I Szkoła Historii Chemii*, 1984, t. 38, z. 8, s. 716–718.

Wykaz zagadnień związanych z rozwojem myśli chemicznej na przestrzeni wieków poczynszy od czasów starożytnych aż do pierwszej połowy XX w.

20. KABZIŃSKA Krystyna, *II Szkoła Historii Chemii*, 1986, t. 40, z. 11–12, s. 875–879, fot.

Sprawozdanie z zajęć Szkoły Historii Chemii, które odbyły się w dniach 19–23.V.1986 r. a dotyczyły historii rozwoju procesów technologicznych i metod badawczych m.in. rozwoju petrochemii, cukrownictwa, wpływu rozwoju fizyki na rozwój chemii.

21. KABZIŃSKA Krystyna, *III Szkoła Historii Chemii*, 1989, t. 43, z. 5–6, s. 400–409.

Przegląd referatów dotyczących dziejów rozwoju przemysłu chemicznego w Polsce.

22. KABZIŃSKA Krystyna, *Wystawa „Maria Skłodowska-Curie w oczach ówczesnych Polaków”*, 1989, t. 43, z. 5–6, s. 397–398.

23. KABZIŃSKA Krystyna, *Wystawa „Z dziejów Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie (1875–1951)”*, 1987, t. 41, z. 9–10, s. 731–737, il., fot.

Udział chemików polskich w rozwoju różnych gałęzi rolnictwa i przemysłu.

24. KISZA Adolf, BOGACZ Aleksander, *Inicjujący wykład prof. Włodzimierza Trzebiatowskiego do badań stopionych soli*, 1986, t. 40, z. 9–10, s. 570–583, portr.

Artykuł dotyczy badań stopionych soli obejmujących przede wszystkim roztwory chlorków i fluorków uranu (III) i (IV) w stopionych chlorkach litowych.

25. LAMPE Wiktor, *Materiały do wkładu Polaków w światowym dorobku chemii*, 1951, t. 5, z. 1–3, s. 3–12.

Historia rozwoju chemii w Polsce, wykaz wybitnych chemików i przegląd ich osiągnięć.

26. MALIKOWSKI Kazimierz, *Katody tlenkowe lamp radiowych*, 1947, t. 1, z. 6, s. 8–11.

Połączenie elementów historii z wiedzą praktyczną w odniesieniu do rozwoju radiofonii.

27. MARKOCKI Władysław, *Narodziny i rozwój fotografii (z okazji 120 rocznicy jej powstania)*, 1960, t. 14, z. 4, s. 215–223.

Historia rozwoju materiałów światłoczułych służących do fotografii obrazowej oraz reakcji chemicznych, które przyczyniły się do rozwoju fotografii na przestrzeni 120 lat jej istnienia.

28. MIERZECKI Roman, *Dwa polskie słowniki chemiczne z 1800 roku Jędrzeja Śniadeckiego i Wincentego Choynickiego*, 1986, t. 40, z. 9–10, s. 697–702.

Działalność dwóch wielkich badaczy i ich prace dotyczące terminologii chemicznej opublikowane w 1800 roku.

29. MIERZECKI Roman, *[Dwieście] 200 lat wykładów chemii w Uniwersytecie Jagiellońskim*, 1984, t. 38, z. 1, s. 67–69.

Sprawozdanie z sesji naukowej, na której przedstawiono dwóchsetny dorobek katedr chemicznych najstarszego polskiego Uniwersytetu.

30. MIERZECKI Roman, *Dziewiętnastowieczne poglądy na strukturę atomu*, 1972, t. 26, z. 12, s. 769–775.

Analiza historycznego rozwoju koncepcji podzielności materii oraz pojęć atomu i molekuly. Poglądy Daltona, Newtona, Liebiga, Mendelejewa.

31. MIERZECKI Roman, *Zjawisko Ramana 50 lat temu i dzisiaj*, 1979, t. 33, z. 4, s. 209–233.

Historia odkrycia w 1928 r. modulacji światła rozproszonego przez oscylatory wewnątrzcząsteczkowe.

32. MINCZEWSKI Jerzy, *Z historii polskiej chemii analitycznej*, 1979, t. 33, z. 1, s. 60–64.

Impresje na temat rozwoju chemii analitycznej przygotowane na sesję naukową PTCh zorganizowaną z okazji 75-rocznicy urodzin prof. dr hab. W. Kemuli.

33. MINDOWICZ Jerzy, *M.S. Cwiet – twórca chromatograficznej metody analizy*, 1955, t. 9, z. 4, s. 185–186.

Historyczny zarys metody analizy chromatograficznej. Życie i działalność naukowa wielkiego badacza twórcy metody.

34. *NAUKA polska w dziedzinie chemicznej terminologii węgla i ropy*, 1951, t. 5, z. 1–3, s. 13–26.

Historia prac z dziedziny chemii węgla w okresie przedwojennym oraz powojennym.

35. *PIERWSZE na świecie czasopismo chemiczne*, 1953, t. 7, z. 6, s. 285–286.

Doniesienie o odkryciu w 1947 r. w archiwum Królewskiej Akademii Irlandii w Dublinie manuskryptu z 1785 r.

36. PIETROW D.A., *O reakcji M.G. Kuczerowa*, 1952, t. 6, z. 9, s. 349–369.

Historia odkrycia w 1875 r. syntezy organicznej.

37. *PIĘĆDZIESIĘCIOLECIE odkrycia polonu i radu*, 1948, t. 2, z. 6, s. 144.

Sprawozdanie z uroczystości ku czci Marii Skłodowskiej-Curie, które miały miejsce 13.VI.48 r.

38. POLACZKOWA Wanda, *Polskie piśmiennictwo chemiczne z zakresu chemii i technologii organicznej*, 1951, t. 5, z. 1–3, s. 46.

Historia piśmiennictwa polskiego z dziedziny chemii organicznej, którego początki sięgają przełomu XVIII w.

39. *POSIEDZENIE PTCh poświęcone 100-leciu odkrycia układu okresowego pierwiastków przez D.J. Mendelejewa*, 1970, t. 24, z. 9, s. 673.

Posiedzenie z udziałem N.A. Figurovskiego.

40. RESZCZYKOW M. Piotr, *D.J. Mendelejew i znaczenie jego prac w dziedzinie fizyki i chemii*, 1950, t. 4, z. 3–4, s. 65–74, il.

Najważniejsze prace badawcze uczonego oraz ich rola w historii chemii.

41. RUTKOWSKI Jerzy, *Znaczenie radu w medycynie*, 1948, t. 2, z. 7–8, s. 151–153.

Historia wykorzystania radu w walce z chorobami nowotworowymi.

42. SIEMION Z. Ignacy, *Addenda do rozwoju polskiej terminologii chemicznej*, 1990, t. 44, z. 5–6, s. 451–463.

Spostrzeżenia dotyczące książki Romana Mierzeckiego, która ukazała się w 1988 r. poruszającej problem historii rozwoju polskiej terminologii chemicznej.

43. SIEMION Z. Ignacy, *Edward Wróblewski (1848–1892) i jego rola we wczesnym okresie historii chemii związków aromatycznych*, 1984, t. 38, z. 5, s. 289–309, fot.

Życie i działalność wielkiego uczonego oraz historyczne znaczenie jego prac dla rozwoju chemii.

44. SIEMION Z. Ignacy, *Pierwsze polskie doniesienia o teorii spalania Antoniego Wawrzyńca Lavoisiera*, 1982, t. 36, z. 4, s. 213–217.

Fragment dokładnego sprawozdania z jednego z posiedzeń Królewskiej Akademii Nauk w Paryżu zamieszczonego w I numerze „Journal Litteraire” z 1778 r.

45. SIEMION Z. Ignacy, *Reakcja Radziszewskiego*, 1965, t. 19, z. 4, s. 275–285, il.

Historia zastosowania reakcji opublikowanej w 1885 roku dotyczącej działania H_2O_2 na nitryle kwasów organicznych.

46. STROŃSKI Ignacy, *Zarys historii chemii fizycznej w Polsce w latach 1850–1918*, 1970, t. 24, z. 9, s. 619–634.

Historia rozwoju chemii fizycznej w poszczególnych zaborach.

47. STROŃSKI Ignacy, *Zarys historii chemii fizycznej w Polsce w latach 1850–1918. Badania w Polsce południowej i we Lwowie*, 1970, t. 24, z. 10, s. 685–702.

Historia działalności naukowej na Uniwersytecie Lwowskim oraz Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

48. STROŃSKI Ignacy, *Zarys historii chemii fizycznej w Polsce w latach 1850–1918. Osiągnięcia naukowe Polaków pracujących za granicą*, 1970, t. 24, z. 11, s. 795–808.

Historia rozwoju chemii w Polsce w okresie niewoli politycznej. Przegląd prac z zakresu chemii fizycznej tego okresu oraz wykaz ich twórców.

49. SZPILECKI Józef, *Dwa listy prof. dra Zygmunta Klemensiewicza, dotyczące elektrody szklanej*, 1966, t. 20, z. 8, s. 519–523.

Wyjątki z dwu autoreferatów znalezionych w papierach pośmiertnych, pochodzące z ostatniego okresu życia profesora, zawierających materiały z roku 1951 i 1956.

50. TREPKA Edmund, *Kształtowanie się polskiego słownictwa chemicznego*, 1963, t. 7, z. 9, s. 507–520.

Historia kształtowania się słownictwa chemicznego od 1880 roku i jego twórcy.

51. TREPKA Edmund, *Prace badawcze w dziedzinie barwników*. 1951, t. 5, z. 1–3, s. 35–46.

Historia badań od roku 1856 kiedy to wynalezione zostały przez Perkina pierwsze barwniki sztuczne.

52. TRZEBIATOWSKA B., *Sesja naukowa w Instytucie PAN w Warszawie*, 1955, t. 9, z. 1, s. 56–59.

Sprawozdanie z uroczystości ku czci M. Skłodowskiej-Curie z dn. 8.X.1954, na której wygłoszono 4 referaty m.in. *Co wnosi promieniotwórczość do poznania świata*.

53. URBAŃSKI Tadeusz, *Rzut oka na 50 lat chemii*, 1970, t. 24, z. 2, s. 93–102.

Przegląd dorobku polskiej chemii w okresie 50-lecia.

54. URBAŃSKI Tadeusz, *Stereochemia – historyczny rozwój*, 1975, t. 29, z. 5, s. 323–345.

Obszerny referat dotyczący niektórych faktów związanych z historią stereochemii.

55. URBAŃSKI Tadeusz, *Stulecie teorii Butlerowa budowy związków chemicznych*, 1962, t. 16, z. 7, s. 467–471.

Sprawozdanie z sympozjum poświęconego 100-letniej rocznicy ogłoszenia w 1861 r. teorii A.M. Butlerowa.

56. URBAŃSKI Tadeusz, *Z historii reakcji Grignarda*, 1974, t. 28, z. 7, s. 453–459.

Historia powstania i rozwoju reakcji związków organicznych z magnezem i jej zastosowania w syntezach.

57. WAWRZYCZEK Wiktor, *Udział uczonych radzieckich w rozwoju chemii*, 1949, t. 3, z. 9–12, s. 209–222.

Historia nauki chemicznej w ciągu 225 lat, wykaz największych badaczy rosyjskich i wpływ ich prac na rozwój radzieckiej i światowej nauki i kultury.

58. WRONKOWSKI Czesław, *Od flogistonu do tlenu. W 200 rocznicę odkrycia tlenu*, 1975, t. 29, z. 1, s. 1–5.

Przypomnienie uczonych, których badania doprowadziły do odkrycia tlenu.

59. WRÓBLEWSKA A., 40 rocznica śmierci Marii Skłodowskiej-Curie, 1975, t. 29, z. 1, s. 72–73.

Uroczyste posiedzenie z okazji rocznicy śmierci wielkiej uczonej.

60. ZAMECKI Stefan, *Działalność Bronisława Znatowicza (1851–1917)*, 1988, t. 42, z. 5–6, s. 351–359.

Artykuł rozważa działalność chemika Bronisława Znatowicza w popularyzowaniu w Polsce wiedzy z zakresu nauk przyrodniczych.

61. ZAMECKI Stefan, *Pierwszy międzynarodowy kongres chemików w Karlsruhe (1860)*, 1989, t. 43, z. 1–2, s. 13–31.

Skrócona wersja referatu wygłoszonego 6.X.1987 r. na posiedzeniu Zespołu Historii Farmacji i Chemii PAN w Warszawie.

62. ZAMECKI Stefan, *Stan i perspektywy badań historii chemii w Polsce*, 1988, t. 42, z. 5–6, s. 511–515.

Historia towarzystw

Polskie Towarzystwo Chemiczne powstało w 1919 r. kiedy to w gmachu Politechniki Warszawskiej zebrało się 37 chemików spośród 118 zgłoszonych członków. Gwarantem dobrych podstaw i perspektyw rozwoju był udział chemików o ustalonej renomie wśród światowej społeczności uczonych jak Maria Skłodowska-Curie, Leon Marchlewski, czy Jan Zawadzki i inni.

Nowo powstałe Towarzystwo zainaugurowało naukową działalność uroczystym posiedzeniem 1.XI.1919 roku. Za początek powojennej działalności uznać można Walne Zgromadzenie w dniu 19.VI.1946 r. Pierwszym znaczącym wydarzeniem w życiu PTCh w latach powojennych był zorganizowany przez oddział Wrocławski V Zjazd Chemików Polskich w roku 1948. Kolejny zjazd ogólnokrajowy miał miejsce dopiero w 1959 r.

W 1949 roku PTCh przejęło redakcję „Wiadomości Chemicznych”, które od tej pory stały się wydawnictwem publikującym systematycznie doniesienia z życia tej korporacji. Wcześniej na łamach pisma pojawiały się informacje dotyczące działalności towarzystw zagranicznych. Już w pierwszym roku wydawania pisma

ukazała się wzmianka o obchodach z okazji 100-lecia powstania Towarzystwa Naukowego w Wiedniu.

Wszystkie doniesienia dotyczące towarzystw chemicznych na świecie miały charakter krótkich notatek, w których najczęściej publikowano informacje dotyczące historii powstania i działalności oraz nazwiska wybitnych członków i prezesów.

1. BARANOWSKI Bogdan, *60 lat PTCh*, 1980, t. 34, z. 1, s. 1–6.

Informacje o powstaniu i działalności Towarzystwa.

2. BOBRAŃSKI Bogusław, *Uroczysty obchód stulecia Francuskiego Towarzystwa Chemicznego (Société Chimique de France)*, 1957, t. 9, z. 12, s. 748.

Uroczystości z okazji 100-lecia powstania Towarzystwa. Wiadomości dotyczące jego powstania.

3. CHODKOWSKI Jerzy, *VI Jubileuszowy zjazd PTCh*, 1959, t. 13, z. 11, s. 671–677, fot.

Sprawozdanie ze zjazdu związanego z obchodami 40 rocznicy powstania PTCh.

4. JÓZEFOWICZ Edward, *XI Międzynarodowy Kongres Chemii Czystej i Stosowanej w Londynie 17–24 lipca 1947 roku*, 1947, t. 1, z. 10, s. 1–3.

Sprawozdanie z Kongresu oraz uroczystych obchodów 100-lecia założenia Brytyjskiego Towarzystwa Chemicznego.

5. *JUBILEUSZ Towarzystwa Naukowego w Wiedniu*, 1947, t. 1, z. 10, s. 22.

Obchody stulecia istnienia *Kaiserliche Akademie der Wissenschaften*.

6. KOBCEWICZ Janina, *Jubileuszowy Zjazd Naukowy P.T.Chem. i SITPChem.*, Wrocław 1979, 1980, t. 34, z. 7, s. 472–475, fot.

Sprawozdanie ze zjazdu zorganizowanego z okazji Jubileuszu 60-lecia PTCh.

7. MAKOSZA Mieczysław, *Doroczny Zjazd Towarzystwa Chemicznego NRD połączony z jubileuszem 25-lecia Towarzystwa*.

Sprawozdanie z uroczystego zjazdu oraz wykaz wygłoszonych referatów.

8. *MOWA prezesa Angielskiego Towarzystwa Chemicznego*, 1947, t. 1, z. 11–12, s. 24.

Streszczenie wystąpienia otwierającego uroczyste posiedzenie Angielskiego Towarzystwa Chemicznego.

9. PETRYS Tibor, *Jubileuszowa konferencja Węgierskiego Towarzystwa Chemicznego w Budapeszcie*, 1958, t. 12, z. 10, s. 624–625.

Krótki przegląd z okazji 50-lecia istnienia WTCh.

10. *PIERWSZY dziennik chemiczny*, 1947, t. 1, z. 11–12, s. 27.

Informacje o dzienniku z roku 1785, który jako pierwszy zawiera fakty dotyczące działalności Towarzystwa Chemicznego w Edynburgu.

11. SCILLAK R., *25-lecie Polskiego Towarzystwa gleboznawczego*, 1962, t. 16, z. 1, s. 56–57.

Sprawozdanie ze zjazdu PTG z dn. 14–16.X.1961 połączonego z obchodami 25-lecia istnienia.

12. [SIEDEMDZIESIĄTY piąty Jubileuszowy Zjazd Radzieckiego Wszechzwiązkowego Towarzystwa Chemicznego im. D.J. Mendelejewa], 1969, t. 23, z. 10, s. 712–713.

13. *STULECIE Londyńskiego Towarzystwa Chemicznego*, 1947, t. 1, z. 7–9, s. 27.

Sprawozdanie z uroczystych obchodów. Dane dotyczące powstania i działalności.

14. *TOWARZYSTWO Chemiczne w NRD*, 1953, t. 7, z. 11, s. 536.

Informacje dotyczące powstania Chemische Gesellschaft in der Deutsch.

15. WRONKOWSKI Czesław, *Ćwierćwiecze olsztyńskiego oddziału PTCh*, 1986, t. 40, z. 5–6, s. 413–415, fot.

Sprawozdanie z uroczystości, na której przypomniano postać Wiktora Wawrzyczka założyciela i wieloletniego prezesa Oddziału PTCh.

Wiadomości o osobach

Obok artykułów dotyczących historii nauk chemicznych, oraz materiałów poświęconych historii towarzystw, na łamach pisma ukazują się nekrologi, wspomnienia pośmiertne i artykuły jubileuszowe. Publikacje wspomnieniowe dotyczą zarówno pionierów polskiej i światowej chemii np. Michała Sędziwoja, Jędrzeja Śniadeckiego, Jana Jakuba Berzeliusa, M.W. Łomonosowa, jak również wielkich uczonych naszego stulecia, (m.in. Ernesta Rutherforda) a także niejednokrotnie publikowano materiały, dotyczące zmarłych autorów tekstów historycznych zamieszczanych na łamach pisma (wspomnienie o Alicji Dorabialskiej, Wojciechu Świętosławskim, Edmundzie Trepce, Wiktorze Lampe i Wiktorze Kemuli).

Publikacje wspomnień stanowią jeden ze sposobów przybliżenia postaw oraz dorobku naukowego. Obok wiadomości czysto biograficznych zawierają często informacje na temat rozwoju poszczególnych dziedzin oraz ciekawostki

o pozazawodowych zainteresowaniach itp. „Wiadomości Chemiczne” odnotowują także wszelkiego rodzaju jubileusze pracy naukowej, urodzin, zgonów itp.

Z tych okazji na łamach pisma ukazują się okolicznościowe artykuły charakteryzujące dorobek naukowy jubilata zwykle połączony z obszerną bibliografią prac.

1. ANDRZEJAK Antoni, *Prof. dr Janusz Gilewicz (1918–1973)*, 1974, t. 28, z. 9, s. 599–605.

Wybitny znawca technologii chemicznej, pedagog. Od 1947 pracownik Katedry Technologii Chemicznej. Zajmował się zagadnieniem pirolizy smół węglowych oraz ochrony zabytków kamiennych.

2. ANDRZEJAK Antoni, *Więźcystaw Kuczyński (1901–1980)*, 1983, t. 37, z. 9, s. 667–671.

Wieloletni kierownik Katedry Zakładu Technologii Chemicznej Wydz. Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zajmował się pracami z dziedziny węgla aktywnych, adsorpcji i katalizy heterogenicznej.

3. BANDROWSKI Jan, ZABŁOCKI Józef, *Prof. dr inż. Tadeusz Hobler (1899–1975)*, 1975, t. 29, z. 11, s. 743–745.

W 1924 uzyskuje dyplom na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej. W latach 1939–41 wykłada termodynamikę techniczną. Twórca monografii *Metody obliczania urządzeń absorpcyjnych*. W 1949 profesor nadzwyczajny, kierownik Katedry Inżynierii Chemicznej na Politechnice Śląskiej.

4. BARTCZAK J. Tadeusz, *Siedemdziesięciolecie profesora J.M. Robertsona*, 1971, t. 25, z. 6, s. 537–540.

Pierwszy chemik, który podjął badania w dziedzinie rentgenowskiej analizy strukturalnej. Zajmował wyjątkowe miejsce w dziejach krystalografii i chemii.

5. BEŁŻECKI C., WICHA J., *Prof. dr Marian Kocór (1922–1980)*, 1981, t. 35, z. 1, s. 1–9.

Przedmiotem badań M. Kocóra była chemia i stereochemia steroidów. Zajmował się izolowaniem i badaniem struktury produktów naturalnych pochodzenia roślinnego.

6. BIELAŃSKI Adam, SĘDZIMIR Jerzy, *Prof. dr Julian Kamecki (1909–1955)*, 1956, t. 10, z. 7, s. 331–340, (portret s. 333).

Kierownik Katedry Chemii Fizycznej i Elektrochemii Akademii Górniczo-Hutniczej. Prowadził prace z zakresu konduktometrii i potencjometrii, a w latach 1945–1955 prace nad przebiegiem procesów elektrodowych.

7. BISANZOWA Teresa, BAŃKOWSKA Zofia, *Prof. dr hab. Wanda Polaczkowa (1901–1985)*, 1987, t. 41, z. 1–2, s. 1–6.

Głównym przedmiotem zainteresowań były teoretyczne zagadnienia z dziedziny chemii organicznej prowadzone z punktu widzenia orientacji w reakcjach podstawienia oraz budowy przestrzennej układów.

8. BLACK Joseph (1729–1799), 1949, t. 3, z. 6–8, s. 204.

Jeden z najznakomitszych przedstawicieli chemii połowy XVIII w. Odkrywca doktryny o ciepłe właściwym, a także związanego powietrza (dwutlenku węgla).

9. BOBRAŃSKI Bogusław, *Prof. Aleksander Kocwa (1901–1959)*. (*Życie i działalność naukowa*), 1959, t. 13, z. 10, s. 535–542.

Profesor chemii farmaceutycznej na Wydziale Farmaceutycznym Akademii Medycznej w Krakowie. W latach 1953–55 był przewodniczącym Krakowskiego Oddziału PTCh.

10. BOBRAŃSKI Bogusław, *Prof. dr Roger Adams (1889–1971)*. *Członek honorowy PTCh*, 1972, t. 26, z. 3, s. 153–157.

Profesor emerytowany Uniwersytetu Illinois. Jeden z najwybitniejszych amerykańskich chemików-organików. Działalność badawcza dotyczy różnych dziedzin syntezy organicznej oraz budowy produktów naturalnych.

11. BOBRAŃSKI Bogusław, *Prof. dr Hans Schmid* [nekrolog], 1977, t. 31, z. 5, s. 327.

Hans Schmid (1916–1976) – profesor zwyczajny chemii organicznej, dyrektor Instytutu Chemii Organicznej Uniwersytetu w Zurychu.

12. BORKOWSKA Zofia, GRABOWSKI Zbigniew, TARASZEWSKA Joanna, *Doc. dr Barbara Behr (1926–1984)*, 1985, t. 39, z. 5, s. 257–262.

Postać, dorobek naukowy, główne kierunki badań.

13. BOROWIECKI Lucjan, UZAREWICZ Arkadiusz, *Prof. dr hab. Witold Zacharewicz (1904–1974)*, 1975, t. 29, z. 8, s. 547–552.

Wybitny uczony znawca chemii organicznej i chemii terpenów, ceniony pedagog i współorganizator Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

14. BUSIEW Iwanowicz Aleksiej (W 50 rocznicę urodzin), 1969, t. 23, z. 9, s. 636.

Wybitny analityk radziecki, profesor Katedry Chemii Analitycznej Uniwersytetu im. Łomonosowa w Moskwie. Znany specjalista z zakresu chemii analitycznej pierwiastków rzadkich.

15. CHIMIĄK Andrzej, *Emil Taschner (1900–1982)*, 1983, t. 37, z. 8, s. 591–600.

Twórca gdańskiej szkoły peptydowej. Stworzył wiele metod wiązania peptydowego, które znalazło zastosowanie w syntezach penicylin i cefalosporyn półsyntetycznych. Jego opracowania umożliwiły w Polsce produkcję syntaprenu.

16. CHŁOPIN W.G., *Sześćdziesiąta rocznica urodzin*, 1950, t. 4, z. 1–2, s. 57.

W.G. Chłopin ur. 26.I.1890 r. Uznanie zyskały jego prace z zakresu radiochemii i technologii pierwiastków promieniotwórczych. Położył znaczne zasługi w badaniach nad izomorfizmem, wyróżnił nowe rodzaje.

17. CHMIELEWSKA Irena, *Wiktor Lampe (1875–1962)*, 1964, t. 18, z. 4, s. 189–195, portr.

W latach 1896–1900 studiuje na Politechnice w Karlsruhe, następnie 1900–1902 na Uniwersytecie w Bernie w Szwajcarii. W 1902 uzyskuje tytuł doktora filozofii. W 1907 zostaje docentem chemii organicznej. W 1919 kierownik Zakładu Chemii Organicznej w Uniwersytecie Warszawskim. Zajmował się głównie syntezą barwników. W 1918 przeprowadził syntezę kurkuminy. Późniejsze prace obejmują zagadnienia mechanizmu barwienia wełny oraz związki b-dwuketonowe.

18. CHODKOWSKI Jerzy, *Aleksander Borodin jako chemik (1833–1887)*, 1954, t. 8, z. 8, s. 369–381, portr.

Wybitny uczony, w 1856 asystent przy Katedrze Patologii Ogólnej. W 1858 uzyskuje dyplom doktora medycyny, zajmował się pracami z zakresu polimeryzacji i kondensacji aldehydów. Dalsze prace dotyczą chemii fizjologicznej.

19. CZEREPKO Kazimierz, *Tadeusz Czystohorski (1895–1938)*, 1961, t. 15, z. 4, s. 219–223.

Kierownik Zakładu Chemii Fizjologicznej Akademii Medycznej w Białymstoku, przewodniczący białostockiego oddziału Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Zajmował się głównie badaniami enzymatycznymi w odniesieniu do hemoglobiny i pepsyny.

20. DĄBKOWSKA Michalina, *Włodzimierz Hubicki (1914–1977)*. *Chemik i historia nauki*, 1978, t. 32, z. 11, s. 753–771.

Zajmował się zagadnieniami z zakresu chemii pierwiastków ziem rzadkich ich otrzymywania i rozdzielania. Wsławił się swymi badaniami z zakresu historii chemii. Od 1953 współpracownik Komitetu Historii Nauki PAN.

21. DOBRZYCKI Jan, *Zarys działalności prof. dr Stanisława Zagrodzkiego (1906–1980)*, 1984, t. 38, z. 4, s. 201–204, portr.

Życie i działalność naukowa zmarłego. Jego prace badawcze w dziedzinie cukrownictwa.

22. DORABIALSKA Alicja, *Prof. dr Edmund Trepka (1880–1964). Wspomnienie pośmiertne*, 1965, t. 19, z. 4, s. 247–257, (portret s. 247).

Wspomnienia o życiu i działalności, osiągnięciach naukowych, a także udziale w pracach PTCh.

23. DORABIALSKA Alicja, *Prof. dr Edward Józefowicz (1900–1975). Wspomnienie pośmiertne*, 1975, t. 29, z. 9, s. 625–636.

Głównym kierunkiem badań zmarłego była kinetyka chemiczna. Artykuł zawiera wspomnienia o życiu, działalności oraz ukazuje podstawowe kierunki zainteresowań.

24. DORABIALSKA Alicja, *Prof. Lampe w życiu Polskiego Towarzystwa Chemicznego*, 1964, t. 18, z. 4, s. 197–199.

Od 1920 r. członek Zarządu Głównego PTCh. W 1926 r. wiceprezes Towarzystwa. Od 1932 prezes. W 1946 organizator pierwszego Walnego Zgromadzenia. Od 1956 członek honorowy PTCh.

25. DORABIALSKA Alicja, ŚWIĘTOSŁAWSKI Wojciech, GÓRSKI Andrzej, *Prof. dr Tadeusz Miłobędzki (1873–1959). wspomnienia pozgonne*, 1960, t. 14, z. 8, s. 487–499, portr.

W szczególności zajmował się zagadnieniem budowy kwasów tlenowych i ich tautomerii rozpatrując to zagadnienie na przykładzie tlenowych kwasów fosforu. Zaliczał się do czołowych badaczy nieorganicznych związków fosforu.

26. DORABIALSKA Alicja, ŚWIĘTOSŁAWSKI Wojciech, *Jan Zawidzki (ze wspomnień osobistych)*, 1959, t. 13, z. 3, s. 110–123.

Obszerny materiał dotyczący działalności naukowej, organizacyjnej i społecznej wybitnego chemika polskiego końca XIX w. i pierwszego trzydziestolecia XX wieku.

27. EJCHSTAEDT Ignacy, *Franciszek Scheidt (1759–1807)*, 1969, t. 23, z. 9, s. 634–635.

Fizyk i chemik, drugi z kolei profesor historii naturalnej, chemii i botaniki w Akademii Krakowskiej. Prowadził badania z zakresu chemii i metalurgii.

28. EJCHSTAEDT Ignacy, *Ignacy Domeyko (1802–1889)*, 1969, t. 23, z. 11, s. 796–801.

Życie i działalność chemika, technologa, geologa, mineraloga, rektora Uniwersytetu w Santiago.

29. EJCHSTAEDT Ignacy, *Jan Jaśkiewicz (1742–1809). – pierwszy w Polsce profesor chemii*, 1969, t. 23, z. 6, s. 436–437.

Pierwszy w Polsce wykładowca chemii na pierwszej w kraju utworzonej katedrze przy Akademii Krakowskiej w r. 1782. Jako pierwszy głosił w kraju naukę Lavoisiera. Zajmował się głównie chemią i mineralogią.

30. FILIPOWICZ Bronisław, *O działalności naukowej profesora Szyma*, 1952, t. 6, z. 1, s. 35–44.

Streszczenie życia i działalności jednego z wybitnych polskich biochemików, który położył duże zasługi w dziedzinie badań z zakresu gruźlicy.

31. GALUS Zbigniew, *Prof. Krystyna Brayter. Wspomnienie pośmiertne*, 1990, t. 204, z. 7–8, s. 603–604, portr.

Kierownik Pracowni Chromatografii Jonowymiennej na Uniwersytecie Warszawskim. Autorka licznych prac naukowych.

32. GOŁĘBIEWSKI Alojzy [nekrolog], 1987, t. 41, z. 5–6, s. nlb. 1, portr.

W dniu 27 marca 1987 zmarł w Krakowie w wieku 59 lat wybitny polski chemik teoretyk, profesor zwyczajny Uniwersytetu Jagiellońskiego, twórca Krakowskiej Szkoły Kwantowej. Członek PTCh, przewodniczący Krakowskiego Oddziału PTCh w latach 1978–1981.

32. GRABOWSKI Ryszard Zbigniew, *[Pięćdziesięciolecie] 50-lecie pracy naukowej prof. dr Wojciecha Świętosławskiego*, 1955, t. 9, z. 10, s. 523–524.

Sprawozdanie z uroczystości zorganizowanej przez PTCh wraz z III Wydziałem PAN z okazji półwiecza pracy naukowej prof. W. Świętosławskiego.

33. GRABOWSKI Ryszard Zbigniew, *Theodor Förster (1910–1974)*, 1978, t. 32, z. 5, s. 305–308.

Wspomnienie o twórcy współczesnej fizykochemii cząstek wzbudzonych. Twórca serii prac o kwantowo mechanicznym ujęciu barwy i struktury związków organicznych metodami liniowej konstrukcji struktur walencyjnych.

34. GRONOWSKA Janina, *Prof. dr hab. Robert Wizinger (1896–1973)*, 1975, t. 29, z. 4, s. 237–239.

Światowej sławy uczony, specjalista w dziedzinie barwników, twórca klasycznej teorii barwności. Prowadził prace dotyczące auksochromów. Badał mechanizm reakcji dwuazowania i sprzęgania.

35. GRONOWSKA Janina, *Profesor Zenon Czerwiński (1911–1987)*, 1989, t. 43, z. 1–2, s. 9–11, portr.

Emerytowany profesor zwyczajny Zakładu Chemii Fizycznej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, aktywny działacz PTCh.

36. GÓRA Józef, *Prof. dr hab. Janusz Czesław Kulesza (1912–1977)*, 1978, t. 32, z. 4, s. 229–236.

Wieloletni kierownik Katedry Technologii Odżywek i Koncentratów Witaminowych Zakładu Technologii Ziół i Aromatów. W latach 1970–1976 kierownik Instytutu Podstaw Chemii Żywności Politechniki Łódzkiej.

37. GÖRLICH Edward, *Wspomnienie o profesorze Jerzym Dereniu*, 1976, t. 30, z. 3, s. 139–144.

Pionier fizykochemii ciała stałego w Polsce. Jego prace badawcze koncentrują się na zagadnieniach badania ilościowego związków między właściwościami katalitycznymi tlenków a ich właściwościami elektronowymi.

38. HEYWOWSKI J., *Robert Boyle – najstarszy ze znanych analityków stosujących siarkowodór*, 1961, t. 15, z. 5, s. 351.

W 1685 r. w swojej rozprawie *Memoirs of a natural history of mineral waters* traktuje o otrzymaniu H_2S i stosowanie do oznaczania obecności metali ciężkich w wodzie. Jest to najstarsza wzmianka o stosowaniu analitycznym tego odczynnika.

39. HURWIC Józef, *Dymitr Mendelejew i obecny pogląd na układ okresowy pierwiastków*, 1957, t. 9, z. 12, s. 685–703.

Artykuł zawiera informacje dotyczące życia Dymitra Mendelejewa oraz znaczenie jego dzieła, które stało się nicią przewodnią w poszukiwaniu nowych pierwiastków w badaniach geochemicznych, radiochemicznych, przyczyniła się do rozbudowy współczesnej fizyki atomowej i jądrowej.

40. HURWIC Józef, *Kazimierz Fajans*, 1959, t. 13, z. 8, s. 446.

Urodzony w 1887 roku, fizykochemik amerykański, pochodzenia polskiego, 1917–35 profesor Uniwersytetu w Monachium wprowadził pojęcie energii hydratacji wolnych jonów gazowych, opracował tzw. kwantykułową teorię wiązania chemicznego.

41. HURWIC Józef, *Kazimierz Fajans (1887–1975)*, 1976, t. 30, z. 2, s. 67–72.

Wspomnienia o życiu i działalności naukowej członka honorowego PTCh.

42. HURWIC Józef, *Willard F. Libby (1908–1980)*, 1981, t. 35, z. 3, s. 153–159, portr.

Twórca metody datowania przedmiotów pochodzenia organicznego na podstawie zawartości ^{14}C , za opracowanie której otrzymał nagrodę Nobla.

43. JABŁOŃSKI N. Janusz, *Prof. Władysław Romanowski (1928–1986)*, 1988, t. 42, z. 11–12, s. 793–800.

Wybitny fizykochemik, kierownik Zakładu Podstaw Fizyki i Chemii w Instytucie Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN.

44. JAKÓB Wiktor, *Dr Jan Zygmunt Robel (1886–1962). Wspomnienie pośmiertne*, 1963, t. 17, z. 6, s. 321–324.

Członek założyciel PTCh, wieloletni członek oddziału krakowskiego PTCh. Zajmował zagadnieniami składu i struktury chlorofilu a także problematyką z dziedziny toksykologii.

45. JEANS James (1877–1946) (Nekrolog), 1947, t. 1, z. 1, s. 12.

16.IX.1946 nauka straciła jednego z najwybitniejszych astronomów, matematyków i fizyków. Od 1901 do 1929 piastował godność sekretarza, a w latach 1925–27 stanowisko przewodniczącego Królewskiego Towarzystwa Astronomicznego.

46. JERZMANOWSKA Zofia, *Wspomnienie o dr Janie Bartoszewskim (1909–1979)*, 1981, t. 35, z. 4, s. 227–230.

Wieloletni nauczyciel akademicki. Prowadził badania w dziedzinie syntetycznych środków leczniczych.

47. KABZIŃSKA Krystyna, *Prof. dr inż. Krystyna Ihnatowicz (1888–1966)*, 1986, t. 40, z. 9–10, s. 717–720, portr., fot.

Wspomnienia o życiu i działalności w dwudziestą rocznicę śmierci. Głównym kierunkiem badań była synteza organiczna. Autorka publikacji *O otrzymaniu kwasu α , β -dichloro- α -karboksylowego*.

48. KABZIŃSKA Krystyna, *Wystawa „Wiktor Kemula – mistrzowie i uczniowie”*, 1986, t. 40, z. 9–10, s. 720–725, fot.

11.II.1986 r. prof. Maciej Wiewiórowski otworzył w Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie wystawę, która obrazowała dorobek naukowy i liczne pola działalności W. Kemuli.

49. KABZIŃSKA Krystyna, *Wystawa „Chemiccy polscy w latach 1939–1945*, 1985, t. 39, z. 12, s. 689–693, fot.

Przedstawienie głównych nurtów działań i wojennych losów polskich chemików.

50. KAMECKI Julian, *Prof. dr Tadeusz Estreicher (1871–1952). Wspomnienie pośmiertne*, 1952, t. 6, z. 8, s. 309–316.

Wielki erudyta, humanista, chemik. Prowadził prace badawcze związane z niskimi temperaturami. Twórca wielu prac z historii chemii oraz prac z zakresu terminoznawstwa.

51. KAPITAŃCZYK Kazimierz (Nekrolog), 1970, t. 24, z. 6, s. 437.

Kazimierz Kapitańczyk profesor zwyczajny, doktor habilitowany, dyrektor Instytutu Podstawowych Problemów Chemicznych i kierownik Zakładu Chemii Nieorganicznej na Wydziale Chemicznym Politechniki Poznańskiej. Członek Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Zmarł dnia 5.III.1970 roku.

52. KEMULA Wiktor (1902–1985) (Nekrolog), 1986, t. 40, z. 3–4, s. 1.

W dniu 17.X.1985 zmarł w Warszawie wybitny uczony prof. zw. dr hab. nauk chemicznych Wiktor Kemula autor podręczników akademickich i około 300 prac naukowych.

53. KEMULA Wiktor, PASZYC Stefan, *Ronald George Wreyford Norrish (1897–1978)*, 1979, t. 35, z. 6, s. 355–361, portr.

Wspomnienie o wybitnym fotochemiku i kinetyku jednym z najwybitniejszych twórców współczesnej fotochemii i kinetyki reakcji chemicznych w fazie gazowej, laureacie nagrody Nobla.

54. KEMULA Wiktor, *Prof. dr Elemer Schulek (1893–1964)*, 1965, t. 19, z. 1, s. 1–2, portr.

Honorowy członek PTCh, dyrektor Instytutu Chemii Ogólnej i Analitycznej Uniwersytetu Kossutha w Budapeszcie. Do ważniejszych osiągnięć zmarłego należą prace z dziedziny związków międzychlorowcowych, cyjanków i halogenków.

55. KEMULA Wiktor, *Prof. Laszlo Erdey (1910–1970)*, 1970, t. 24, z. 8, s. 525–526.

Członek rzeczywisty Węgierskiej Akademii Nauk. Działalność naukowa zmarłego obejmuje wiele dziedzin z chemii analitycznej. Prowadził badania z zakresu fizykochemicznych metod analitycznych.

56. KISTIAKOWSKIJA.W. (85 rocznica urodzin), 1950, t. 4, z. 9–10, s. 295–296.

Znakomity fizykochemik radziecki. Odkrywca kompleksowych kationów.

57. KOCÓR Marian, *Lavoslav Ruzicka (1887–1976)*, 1977, t. 31, z. 6, s. 381–385, portr.

Wspomnienie o życiu i działalności naukowej współtwórcy współczesnej chemii organicznej i wybitnego wychowawcy pokoleń chemików-organików, twórcy słynnej reguły izoprenowej.

58. KOLIŃSKI Ryszard, *Aleksiej Jewgorowicz Faworski (1860–1945). Stulecie urodzin*, 1961, t. 15, z. 9, s. 565–576.

Wspomnienie o życiu i działalności jednego z klasyków chemii organicznej. W artykule obszernie przedstawiony jest przegląd prac, co pozwala na zorientowanie się w twórczości naukowej. Przedmiot głównych badań stanowiły węglowodory i ich pochodne.

59. KONIECZNY Mieczysław, *80-lecie urodzin profesora Bogustawa Bobrańskiego*, 1984, t. 38, z. 1, s. 3–9.

Jeden z najznakomitszych chemików okresu powojennego. Jego badania koncentrują się m.in. nad syntezą związków o działaniu kojącym co doprowadziło do otrzymania

Ipronalu. Szereg prac dotyczy syntezy nowych związków porażających zwoje autonomiczne.

60. KONOPACKI Marian, SZPILECKI Józef, *Prof. dr Zygmunt Aleksander Klemensiewicz (1886–1963)*, 1964, t. 18, z. 3, s. 137–145.

Profesor Wydziału Mechaniczno Energetycznego Politechniki Śląskiej, fizyk i fizykochemik. 1920–1940 prof. Politechniki Lwowskiej. 1947–51 kierownik Politechniki Polskiej w Londynie a następnie Polish University College, od 1956 prof. Politechniki Śląskiej. Prowadził badania z dziedziny elektrochemii, promieniotwórczości, teorii kwantów i termodynamiki.

61. KOZŁOWSKI Zygmunt, IGNACZAK M., *Prof. zw. dr Bogdan Jakuszewski (1923–1978)*, 1979 t. 33, z. 9, s. 579–582.

Wybitny polski uczony elektrochemik. Kierownik Zakładu Chemii Nieorganicznej Uniwersytetu Łódzkiego, twórca łódzkiej szkoły elektrochemicznej.

62. KRAUSE Alfons (1895–1972), 1972, t. 26, z. 7, s. 457–460.

Emerytowany kierownik Katedry Chemii Nieorganicznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wieloletni przewodniczący Poznańskiego Oddziału PTCh. Tematyka badawcza obejmowała zagadnienia dotyczące struktury i własności amfoterycznych wodorotlenków.

63. KROCH Jerzy, *Wspomnienie o prof. dr Alicji Dorabialskiej (1897–1975)*, 1977, t. 31, z. 5, s. 316–324.

Działalność naukową rozpoczęła w roku 1921 pod kierunkiem prof. W. Świętostawskiego. Dorobek naukowy obejmuje 128 publikacji głównie z dziedziny kalorymetrii, radiochemii i chemiluminescencji. Obszerny spis publikacji s. 318–324.

64. LAMPE Wiktor, *Marceli Nencki (1847–1901)*, 1952, t. 6, z. 4, s. 141–149.

Wspomnienie o życiu i działalności jednego z największych polskich biologów. Prowadził badania z zakresu chemii organicznej, chemii fizjologicznej i bakteriologii. Przyczynił się do ustalenia chemicznej budowy krzemu, otrzymał z hemoglobiny heminę, podał jej wzór strukturalny. Doprowadził do stwierdzenia genetycznego związku chlorofilu i hemoglobiny.

65. LANGEVIN Paul (1972–1946), 1947, t. 1, z. 6, s. 11.

Fizyk, prowadził badania nad jonizacją gazów pod wpływem promieni X.

66. LASOCKI Zygmunt, *Prof. dr Stanisław Chrzczonowicz (1911–1967)*, 1972, t. 26, z. 10, s. 653–661.

Kierownik Katedry Technologii Organicznej na Wydziale Chemicznym Politechniki Łódzkiej.

67. *LENARD Filip (1862–1947)*. [Nekrolog], 1948, t. 2, z. 15, s. 71.

Dnia 20.V.1947 r. zmarł w wieku 85 lat Filip Lenard laureat nagrody Nobla z dziedziny fizyki z roku 1905. Od 1892 zajmował się promieniami katodowymi, odkrywając w czasie swoich badań zjawisko fotoelektryczne. Był również pionierem badań nad potencjałem jonizującym.

68. *LEWANDOWSKI Anzelm, Prof. dr Bogusław Borkowski (1920–1979)*, 1980, t. 34, z. 5, s. 259–261.

Kierownik Zakładu Ziem Rzadkich Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Prowadził prace z zakresu chemii kompleksów pierwiastków ziem rzadkich.

69. *LIPNICKA Urszula, Niezwykły jubileusz*, 1984, t. 38, z. 7, s. 610–614, fot.

Sprawozdanie z uroczystości obchodów 80-lecia urodzin i 60-lecia pracy naukowej Bogusława Bobrańskiego. Przypomnienie informacji dotyczących życia i działalności naukowej Jubilata.

70. *MAJ Jerzy, Prof. dr Marian Eckstein (1923–1984)*, 1984, t. 38, z. 10–12, s. 797–811, portr.

Doradca naukowy Krakowskich Zakładów Farmaceutycznych „Polfa”. W latach 1966–1969 członek Komitetu Nauk Farmaceutycznych PAN, od 1969 Komitetu Terapii Doświadczalnej PAN i Sekcji Badań nad Lekiem.

71. *MARKOCKI Władysław: Działalność naukowa prof. dr Witolda Romera*, 1967, t. 21, z. 11, s. 733–743, portr.

Urodzony w 1900 roku. W 1932 obejmuje kierownictwo Instytutu Fotograficznego Politechniki Lwowskiej. W latach 1941–42 pracuje w laboratorium badawczym firmy Kodak w Harnow. W 1947 habilituje się na Wydziale Chemicznym Politechniki Łódzkiej. Główne prace poświęcił zagadnieniom związanym z ziarnistością, rozdzielczością i ostrością obrazu fotograficznego.

72. *MAZOŃSKI Tadeusz, Prof. dr inż. Wacław Leśniański. Professor of chemistry*, 1958, t. 12, z. 3, s. 133–140, portr.

Wacław Leśniański (1886–1957) – wielki uczony, wybitny znawca nauk technicznych, inż. chemii, prof. zwyczajny technologii chemii organicznej. Kierownik Katedr Technologii Organicznej na Wydziale Chemicznym Politechniki Lwowskiej i Śląskiej.

73. *MAZURKIEWCZ Andrzej, Życie i działalność Walentego Dominika. (1891–1944)*, 1955, t. 9, z. 12, s. 571–579.

W 1909 rozpoczyna studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1923 obejmuje Katedrę Chemii Nieorganicznej w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Pracuje nad zagadnieniami z dziedziny technologii chemicznej, technologii drewna i rolnictwa.

74. MIERZECKI Roman, *Fizyk, który stworzył chemię XX wieku. W 10-lecie śmierci Rutherforda*, 1947, t. 1, z. 4–5, s. 1–4.

Ernest Rutherford – laureat nagrody Nobla 1908 z działu chemii. Wniósł poważny wkład do badań z zakresu promieniotwórczości. Twórca modelu atomu Rutherforda-Bohra. Zasłużył się w wyjaśnianiu zagadnienia budowy jądra.

75. MIKULSKI Jan, PETRYNA Tadeusz, *Ignacy Stroński (1921–1979)*, 1981, t. 35, z. 5, s. 83–85.

Wybitny radiochemik, wieloletni kierownik Samodzielnej Pracowni Chemii i Radiochemii Instytutu Fizyki Jądrowej w Krakowie. Prowadził badania w zakresie procesów ekstrakcji i chromatografii jonowymiennej za pomocą wskaźników promieniotwórczych.

76. MINDOWICZ Jerzy, *Georgij Władimirowicz Akimow (1901–1953). Wspomnienie pośmiertne*, 1953, t. 7, z. 9, s. 385–390.

Uczony radziecki, twórca pierwszego w ZSRR laboratorium dla badań korozyjnych. Jego prace znalazły zastosowanie praktyczne w zwalczaniu korozji metalowych.

77. MINDOWICZ Jerzy, *M.W. Łomonosow (1711–1765). W 200 setną rocznicę pierwszego wykładu chemii fizycznej*, 1954, t. 8, z. 1, s. 1–6, portr.

Artykuł dotyczy życia uczonego rosyjskiego, twórcy chemii fizycznej, autora pracy *Elementy chemii matematycznej*. Sformułował prawo zachowania masy w reakcjach chemicznych. Był twórcą własnej teorii ciepła.

78. MINDOWICZ Jerzy, *Pamięci W.A. Kistjakowskiego wielkiego uczonego radzieckiego*, 1953, t. 7, z. 2, s. 49–57, portr.

Artykuł poświęcony życiu i działalności zmarłego w 1952 r. wybitnego fizyko-chemika, członka rzeczywistego Akademii Nauk ZSRR. Prowadził badania związane z wydzielaniem metali w procesie elektrolizy.

79. MIREK J., SMOLIŃSKI S., ŻANKOWSKA-JASIŃSKA W., *Prof. dr Jan Moszew (1900–1970)*, 1971, t. 25, z. 2, s. 89–98, portr.

Urodzony 30.V.1900 r. Studia chemiczne rozpoczął w 1921 na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego uzyskując absolutorium w 1926 r., dyplom doktora filozofii w 1930 r. W 1938 r. uzyskuje stopień docenta. W latach 1952–1956 sprawował urząd prorektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, był prodziekanem na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii. Obszerny spis prac s. 92–98.

80. MISZTAL Stanisław, *Prof. dr Janusz Supniewski (1899–1964)*, 1965, t. 19, z. 6, s. 421–426.

Doktor wszechnauk lekarskich, doktor chemii, profesor zwyczajny farmakologii Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Medycznej w Krakowie. Członek rzeczywisty PAN. Zajmował się pracami z dziedziny farmakologii i biochemii, prowadził badania

w dziedzinie leku roślinnego, których efektem było przekazanie do produkcji keliny i ksantoksyny.

81. MOSZEW Jan (1900–1970). [Nekrolog], 1970, t. 24, z. 6, s. 437.

12 marca 1970 r. w Krakowie zmarł Jan Moszew doktor filozofii i profesor zwyczajny, kierownik Katedry Chemii Organicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kierownik Pracowni nr 6 Instytutu Chemii Organicznej PAN.

82. MROWIEC Stanisław, SUSKI Leszek, *50 lat pracy naukowej profesora Michała Śmiałowskiego*, 1977, t. 31, z. 2, s. 71–81.

Dorobek naukowy zawarty z górą w stu publikacjach krajowych i zagranicznych stanowi trwały wkład do nauki o korozji metali. Problematyka badań obejmuje dyfuzję wodoru w metalach i stopach, absorpcję wodoru w metalach, tworzenie faz wodorowych w metalach.

83. NADOLSKI Bronisław, *Jędrzej Śniadecki uczony epoki oświecenia*, 1968, t. 22, z. 11, s. 771–774.

Artykuł dotyczy działalności wielkiego uczonego i jego osiągnięć na tle epoki oświecenia. Zawiera wykaz najważniejszych pozycji naukowych.

84. NAREBSKI Juliusz, *Jędrzej Śniadecki jako lekarz*, 1969, t. 22, z. 11, s. 775–780.

Autor wielu publikacji lekarskich o charakterze popularyzatorskim, organizator i wieloletni prezes Towarzystwa Lekarskiego. Twórca dzieła przyrodniczo-lekarskiego pt. *Teoria jestestw organicznych*, a także *O fizycznym wychowaniu dzieci*.

85. OLEKSYN Barbara, *Prof. dr Józef Chojnacki (1913–1975)*, 1976, t. 30, z. 7, s. 435–441, portr.

Wybitny specjalista krystalograf, badacz i dydaktyk. Inicjator licznych prac z zakresu analizy strukturalnej i rentgenografii związków kompleksowych, związków organicznych, a także materiałów o znaczeniu przemysłowym.

86. OPRZADEK Bohdan, *50-lecie reakcji Grignarda*, 1950, t. 4, z. 9–10, s. 257–261.

Odkrywca jednej z częściej stosowanych metod syntezy organicznej. Przyczynił się do zastosowania jej w przemyśle. Opracował syntezę halogenków magnezo-organicznych tzw. związków Grignarda, które zastosował w wielu syntezach organicznych. Za swoje odkrycie otrzymał w 1912 nagrodę Nobla.

87. PASTERNAK Antoni, *Edmund Kurzyniec (1902–1951)*, 1952, t. 6, z. 6, s. 266–267.

Wspomnienie o życiu i działalności profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Medycznej w Krakowie. Wykaz prac.

88. PAWLIKOWSKI Stefan, *Eugeniusz Kwiatkowski (1888–1974)*, 1975, t. 29, z. 3, s. 151–153, portr.

Doktor *honoris causa* Uniwersytetu Gdańskiego. W 1926 r. minister przemysłu i handlu. W roku 1950 członek Komisji Nauk Technicznych. Zajmował się problematyką chemiczno-technologiczną.

89. PAWLIKOWSKI Stefan, *Prof. dr hab. inż. Tadeusz Pukas (1909–1974)*, 1974, t. 28, z. 8, s. 527–528.

Wieloletni kierownik byłej Katedry Chemii Nieorganicznej Politechniki Śląskiej. Prodziekan Wydziału Chemicznego Politechniki Śląskiej.

90. PAWLIKOWSKI Stefan, *Prof. dr inż. Adolf Joszt. (1889–1957)*, 1957, t. 9, z. 9, s. 481–486, portr.

Twórca szkoły polskich technologów przemysłu rolniczego oraz technologów wody i ścieków. Zagadnienia jego prac dotyczą głównie badań z zakresu enzymów skrobi, karmelizacji cukrów oraz fermentacji alkoholowej. Zajmował się również biosyntezą ryboflawiny.

91. *PLANCK Max (1858–1947)*. [Nekrolog], 1947, t. 1, z. 10, s. 22.

Dnia 4.X.br. zmarł w Getyndze w wieku 89 lat twórca teorii kwantów prof. M. Planck.

92. PŁAŻEK Edwin, *Stefan Niementowski (1866–1925)*, 1955, t. 9, z. 7–8, s. 371–378, portr.

Wspomnienie o życiu i działalności z okazji 30-lecia śmierci. Duża część prac dotyczyła kondensacji O-aminokarboksyłowych kwasów aromatycznych z amidami kwasowymi. Obszerny spis prac naukowych s. 372–378.

93. *POSIEDZENIE żałobne ku czci ś.p. prof. dr Edwina Płazka*, 1966, t. 20, z. 4, s. 261–262.

Posiedzenie żałobne w pierwszą rocznicę śmierci prof. E. Płazka (1895–1964) kierownika Katedry Chemii Organicznej i Politechniki Wrocławskiej. Omówienie prac naukowych.

94. *PREBENDOWSKI Stanisław, Docent dr Józefa Jankiewicz-Wąsowska (1909–1957)*, 1961, t. 15, z. 5, s. 291–294.

Kierownik Katedry Chemii i Technologii Materiałów Budowlanych Wydziału Inżynierii Sanitarnej Politechniki Śląskiej w Gliwicach.

95. ROMER Witold, *Władysław Małachowski, Leon Warnerke*, 1952, t. 6, z. 12, s. 473–478.

Życie i działalność. Wkład dla rozwoju nauki fotograficznej.

96. RUCIŃSKI Jerzy, *Życie i działalność Stanisława Kiełbasińskiego (1882–1956)*, 1956, t. 10, z. 8, s. 383–389, portr.

Kierownik Katedry Technologii Kauczuków Politechniki Łódzkiej oraz Katedry Środków Leczniczych Akademii Medycznej w Łodzi. Znany jako autor szeregu prac nad syntezą preparatów arsenobenzenowych.

97. RUZIEWICZ Zdzisław, *Stanisław Tołłoczko (1868–1935) – jeden z pierwszych fizykochemików polskich*, 1985, t. 39, z. 7–9, s. 379–403.

Zasłużony badacz, długoletni profesor chemii na Uniwersytecie we Lwowie. Wśród opublikowanych prac badawczych 3 są pracami analitycznymi, pozostałe dotyczą działań chemii fizycznej.

98. RUZIEWICZ Zdzisław, *Karol Kortum. Jego zapomniane prace naukowe*, 1990, t. 44, z. 1–2, s. 1–25.

Życie i działalność naukowa badacza, autora licznych rozpraw dotyczących zagadnień fizyki, chemii i astronomii.

99. RYKOWSKI Zbigniew, *Zenon Chabudziński (1925–1979)*, 1980, t. 34, z. 2, s. 69–76.

Wieloletni kierownik Katedry i Zakładu Chemii Organicznej Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu. Prowadził badania nad chemią i stereochemią monoterpenu jedno i dwupierścieniowych.

100. SAKODYNSKIJ Kare, PROSKUROWSKA Irena, *O warszawskim okresie życia i twórczości naukowej Michała Cwieta (1872–1919)*, 1971, t. 25, z. 6, s. 455–461, portr.

Artykuł dotyczy działalności naukowej wybitnego rosyjskiego uczonego w czasie 14-letniego pobytu w Warszawie.

101. SCHROEDER Jerzy, *Ignacy Mościcki – twórca i organizator przemysłu po odzyskaniu niepodległości. W 120-lecie urodzin*, 1987, t. 41, z. 5–6, s. 331–345, portr., fot.

Obszerny przegląd działalności twórcy fundamentów współczesnego przemysłu chemicznego. W latach 1915–1917 dziekan Wydziału Chemicznego, w 1925 rektor Politechniki Lwowskiej. W 1922 jako pełnomocnik rządu polskiego uruchamia fabrykę syntetycznego amoniaku w Chorzowie.

102. SCHROEDER Jerzy, *Weterani polskiej chemii*, 1987, t. 41, z. 1–2, s. 135–142.

Wykaz nazwisk oraz krótkie informacje o powojennej działalności byłych absolwentów i słuchaczy Wydziału Chemicznego Politechniki Lwowskiej.

103. SERAFINOWA Barbara, *Wspomnienie o profesorze Tadeuszu Urbańskim*, 1986, t. 40, z. 7–8, s. 419–424, portr., fot.

104. SIEMION Z. Ignacy, *August Freund (1835–1892). W stulecie syntezy cyklopropanu*, 1983, t. 37, z. 7, s. 509–521.

Artykuł o działalności badawczej jednego z najznakomitszych polskich organików. Do największych osiągnięć należy synteza ketonów z chlorków kwasowych oraz synteza cyklopropanu.

105. SIEMION Z. Ignacy, *Józef Ignacy Martinovics (1755–1795). Życie i działalność*, 1980, t. 34, z. 9, s. 557–573, il., rys.

Pionier na gruncie polskich prac z substancjami gazowymi. Prowadził prace doświadczalne z galicyjskim olejem skalnym.

106. SKROWACZEWSKA Zofia, *Prof. dr Edwin Płazek. Życie i działalność*, 1965, t. 19, z. 10, s. 647–672, portr.

Artykuł zawiera bardzo obszerny przegląd działalności naukowej oraz spis jego publikacji.

107. SOBCZYK Lucjan, *Jakow K. Syrkin (1894–1974)*, 1974, t. 28, z. 7, s. 451–452, portr.

Wybitny uczony radziecki światowej sławy fizykochemik jeden z prekursorów współczesnej chemii strukturalnej. Najważniejszą dziedziną zainteresowań była nauka o budowie cząsteczek.

108. SOŁODKOWSKA W., *Stulecie śmierci Jakuba Berzeliusa (1779–1848). Życiorys*, 1948, t. 2, z. 4, s. 73–76.

Uczony szwedzki, wybitny badacz. Epokowym osiągnięciem była praca nad ustaleniem nomenklatury chemicznej oraz prowadzeniem nowej symboliki chemicznej.

109. SOŁONIEWICZ Rajmund, *Jędrzej Śniadecki na tle swojej epoki. W 150 rocznicę śmierci*, 1989, t. 43, z. 11–12, s. 849–850.

Referat dotyczy działalności wybitnego uczonego J. Śniadeckiego (1768–1838) wygłoszony na zjeździe PTCh w Łodzi w dniu 14.IX.1988 r.

110. SPÄTH Ernest (1886–1946), 1947, t. 1, z. 3, s. 14.

Wspomnienie pośmiertne o zasłużonym badaczu substancji naturalnych, w szczególności alkaloidów i glikozydów z grupy kumaryny.

111. STALIŃSKI Bohdan, *Jan Niemiec (1922–1968)*, 1968, t. 22, z. 10, s. 685–686.

Prodziekan Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej, kierownik Zakładu Metalurgii Pierwiastków Rzadkich i Hydrometalurgii w Instytucie Chemii Nieorganicznej. Zajmował się pracami nad hydrometalurgicznymi metodami przeróbki rud miedzi.

112. STECKI Jan, *Wspomnienie o profesorze Władysławie Malesińskim*, 1979, t. 33, z. 7, s. 431–432.

Uczeń i wychowanek prof. dr W. Świętosławskiego. zajmował się zagadnieniem eutektyków, azeotropów, równowagami ciecz-para, ciecz-ciecz, ściśliwością i rozszerzalnością cieczy.

113. STROŃSKI Ignacy, *Prof. dr Ludwvig Wertenstein*, 1954, t. 8, z. 2, s. 49–77, portr.

Fizyk, uczeń Marii Skłodowskiej-Curie. Współpracownik Rutherforda. Najwybitniejszy w Polsce badacz promieniotwórczości naturalnej i sztucznej w okresie między I a II wojną światową.

114. STROŃSKI Ignacy, *Życie i działalność naukowa radiochemika Henryka Herszfelda*, 1957, t. 9, z. 10, s. 537–556, portr.

Jako jeden z pierwszych badaczy zajmował się otrzymaniem metalicznego radu. Dorobek obejmuje badania z naturalnym promieniowaniem jonowym, a także promieniotwórczością sztuczną.

115. STULECIE śmierci Williama Prout'a, 1950, t. 4, z. 3–4, s. 125.

William Prout (1785–1850) – znakomity angielski lekarz i chemik. Autor wielu prac z dziedziny chemii krwi i moczu.

116. SUŁKO Jerzy, *Robert Burk Woodward (1917–1979). 10-lecie śmierci*, 1990, t. 44, z. 3–4, s. 321–322, portr.

Życie i działalność. Wspomnienia w rocznicę śmierci. Sylwetka i działalność naukowa.

117. SUPNIEWSKI Janusz, *Bolesław Skarżyński (1901–1963)*, 1963, t. 17, z. 8, s. 441–449.

Członek rzeczywisty PAN, profesor zwyczajny Akademii Medycznej w Krakowie. Jeden z założycieli Polskiego Towarzystwa Biochemicznego. Prowadził badania nad biochemią bakterii siarkowych oraz kobalaminą.

118. SUSZKO Jerzy, *Stanisław Glixelli (1882–1952)*, 1953, t. 7, z. 1, s. 1–8, portr.

Profesor Uniwersytetu Poznańskiego od 1920. Szczególną uwagę poświęcił zjawiskom elektrokinetycznym. Jego największe prace dotyczą chemii koloidów.

119. SZARAS Stanisław, *W dziesiątą rocznicę śmierci profesora Tadeusza Jerzego Wojny (1884–1971)*, 1982, t. 36, z. 2, s. 65–71.

Wybitny krytalograf, mineralog, petrograf związany przez 40 lat z Wydziałem Chemicznym Politechniki Warszawskiej.

120. SZYC-LEWAŃSKA Kazimiera, *Prace prof. Tadeusza Urbańskiego z zakresu materiałów wybuchowych*, 1981, t. 35, z. 9, s. 563–577.

Główną dziedziną zainteresowań profesora stanowią badania wrażliwości materiałów wybuchowych na bodźce mechaniczne, cieplne, określenie trwałości chemicznej.

121. SZCZEPANIAK-PERSON Krystyna, *Pimentel – życie poświęcone nauce i nauczaniu*, 1990, t. 44, z. 5–6, s. 467–468, fot.

Autor monografii o wiązaniu wodorowym, odkrywca pierwszych laserów chemicznych i zastosowanie ich do badań chemicznych.

122. ŚWIĘTOSŁAWSKA-ŻÓŁKIEWSKA Janina, *Wojciech Świętosławski (1902–1908). Kształtowanie celu życia*, 1982, t. 36, z. 1, s. 1–17.

Artykuł zawiera fragmenty biografii W. Świętosławskiego w okresie 1902–1908). Opisy ważniejszych wydarzeń poparte są fragmentami listów m.in. pisanych w 1902 do Janiny Zabłockiej.

123. ŚWIĘTOSŁAWSKI Wojciech, *Danuta Rostańska (1924–1954)*, 1957, t. 9, z. 12, s. 681–684.

Asystentka Instytutu Badawczego Leśnictwa. Od 1949 asystentka Zakładu Chemii Fizycznej Instytutu Chemii Ogólnej.

124. ŚWIĘTOSŁAWSKI Wojciech, *Kazimierz Smoleński (ze wspomnień osobistych)*, 1958, t. 12, z. 11, s. 645–649, portr.

Wspomnienia dotyczące działalności pierwszego chemika i technologa, który przedstawił przyszły rozwój jednej z najważniejszych części współczesnej syntezy organicznej, w której podstawą jest etylen.

125. ŚWIĘTOSŁAWSKI Wojciech, *Prof. dr Marceli Struszyński. Wspomnienie pozgonne*, 1960, t. 14, z. 5, s. 267–272.

Najwybitniejszy analityk w Polsce przedwojennej i powojennej, autor dzieł z zakresu analizy nieorganicznej i organicznej, jakościowej i ilościowej oraz analizy technicznej.

126. ŚWIĘTOSŁAWSKI Wojciech [Nekrolog], 1968, t. 22, z. 12, s. 884–885.

Prof. dr Wojciech Świętosławski członek założyciel PTCh, były prezes Towarzystwa, dr *honoris causa* Uniwersytetu w Bukareszcie, były wiceprezydent międzynarodowej Unii Chemii Czystej i Stosowanej, profesor chemii fizycznej i rektor Politechniki Warszawskiej. Twórca polskiej szkoły chemii fizycznej.

127. TARASZEWSKA Joanna, *Aleksander Naumowicz Frumkin (1895–1976)*, 1977, t. 31, z. 7, s. 443–446.

Twórca nowoczesnej elektrochemii, zajmował się badaniem granicy faz. Przez 40 lat kierował Katedrą Elektrochemii Uniwersytetu im. Łomonosowa w Moskwie.

128. TEMERIUŚ Andrzej, *80 rocznica urodzin profesora dr Jana Świderskiego*, 1985, t. 39, z. 9, s. 502–504.

Sprawozdanie z uroczystości, która odbyła się na Wydziale Chemii Uniwersytetu Warszawskiego.

129. TOMASSI Witold, *Prof. Teofil de Donder (1872–1957)*, 1957, t. 9, z. 11, s. 634–637.

Jeden z najwybitniejszych współczesnych chemików teoretyków, termodynamik, fizyk i matematyk. Twórca ujęcia syntetycznego opisu układów reagujących.

130. TOMASSI Witold, *Stanisław Bretsznajder (1907–1967)*, 1968, t. 22, z. 2, s. 281–288, portr.

Wybitny znawca w dziedzinie statyki chemicznej, kinetyki i katalizy. Zajmował się reakcjami w układach wielofazowych.

131. TOMASZEWSKIE. Paweł, *Prof. Jan Czochralski (1885–1953) i jego wkład do krystalografii*, 1987, t. 41, z. 9–10, s. 597–634.

Artykuł złożony z 8 części, w których opisano poszczególne etapy życia i działalności znanego przed wojną polskiego wynalzaczy i uczonego, chemika i metaloznawcy. Szczególne miejsce zajmują prace poświęcone metalom lekkim i ich stopom.

132. TRZEBIATOWSKA-JEŻOWSKA Bogusława, *W 80-lecie urodzin prof. Kazimierza Fajansa*, 1967, t. 21, z. 10, 667–670.

Życie i działalność prof. Fajansa związanego z nauką o promieniotwórczości oraz nauką o wiązaniu chemicznym i budowie cząsteczek.

133. TRZEBIATOWSKI Włodzimierz. *Z okazji 60-lecia urodzin*, 1966, t. 20, z. 4, s. 197–199, portr.

Członek zwyczajny PAN, dyrektor Instytutu Chemii Nieorganicznej i Metalurgii Pierwiastków Rzadkich Politechniki Wrocławskiej oraz kierownik Zakładu Fizyko-Chemicznych Badań Strukturalnych PAN we Wrocławiu.

134. ULIŃSKA Alina, *Prof. dr Edward Bekier (1883–1945)*, 1964, t. 18, z. 9, s. 485–492, portr.

Wspomnienie w 20 rocznicę śmierci profesora zwyczajnego, kierownika Katedry Chemii Fizycznej Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Głównym przedmiotem prac były badania elektrochemiczne związków międzychlorowcowych, a także zagadnienie kinetyki chemicznej.

135. UMIŃSKI Maciej, *Michał Sędziwój – nastynniejszy polski alchemik*, 1980, t. 34, z. 4, s. 244–248.

Jeden z najbardziej znanych alchemików (1566–1611) działający na przełomie XVI i XVII w. Autor traktatu *Operatie elixiris philosophici*, a także *Dwanaście traktatów o kamieniu filozofów, wyprowadzonych ze źródła natury i doświadczenia ręcznego*.

136. URBAŃSKI Tadeusz, *Krishnasami Venkataraman (1901–1981)*, 1982, t. 36, z. 5, s. 289–290.

Członek honorowy PTCh od 1970. Jeden z najwybitniejszych przedstawicieli chemii organicznej w skali światowej. Autor pionierskich prac z dziedziny chemii chromosomów.

137. URBAŃSKI Tadeusz, *Profesor Stig Veibel (1898–1976)*, 1977, t. 31, z. 5, s. 325–326.

Członek honorowy PTCh. Członek władz Międzynarodowej Unii Chemii Czystej i Stosowanej a także członek Komisji Nomenklatury w Dziale Chemii Organicznej Unii.

138. URBAŃSKI Tadeusz, *Robert Burns Woodward (1917–1979)*, 1980, t. 34, z. 3, s. 133–134.

Wielki organik bieżącego stulecia. Miał duże osiągnięcia w zakresie chemii alkaloidów i steroidów.

139. URBAŃSKI Tadeusz, *Sir Edmund Langley Hirst. (1898–1977)*, 1977, t. 31, z. 6, s. 386.

Członek honorowy PTCh, profesor emerytowany Uniwersytetu w Edynburgu. Członek Royal Society, prezes Towarzystwa Chemicznego w Londynie (1956–58).

140. *UROCZYSTOŚCI nadania doktora honoris causa prof. Fryderykowi S. Daintonowi*, 1966, t. 20, z. 8, s. 606–607, portr.

Sprawozdanie z uroczystości nadania doktoratu *honoris causa* uczonemu brytyjskiemu, autorowi ponad 200 prac z dziedziny chemii fizycznej.

141. WACHOWSKA Helena, *Prof. Antoni Andrzejak (1913–1987)*, 1989, t. 43, z. 1–2, s. 1–7.

Kierownik Zakładu Technologii Chemicznej, wykładowca i uczony o wielkich zasługach dla rozwoju wydziału chemii U.A.M.

142. WASĄG Tadeusz, *Prof. dr Wiktor Gorzelany (1908–1976)*, 1977, t. 31, z. 7, s. 447–500.

Wieloletni kierownik Katedry i Zakładu Chemii Nieorganicznej Wydziału Technologii Chemicznej Politechniki Szczecińskiej.

143. WAWRZYCZEK Wiktor, *Życie i działalność Henryka Moissana (w 50 rocznicę śmierci)*, 1957, t. 9, z. 4–5, s. 227–232.

Henryk Moissan (1852–1907) autor 300 prac, większość z chemii nieorganicznej. Główny dorobek stanowią prace z zakresu fluoru.

144. WILGOCKI Michał, *Jubileusz prof. Jana Biernata*, 1990, t. 44, z. 1–2, s. 171.

Specjalista w dziedzinie polarografii związków kompleksowych. W latach 1981–83 redaktor tematyki nieorganicznej w „Wiadomościach Chemicznych”.

145. WŁOSOWSKA Wanda, *In memoriam Adolf Siwicki (1877–1955)*, 1956, t. 10, z. 12, s. 644–647.

Specjalista z dziedziny cukrownictwa. Wykładowca technologii rolniczej na studium rolniczym Uniwersytetu Wileńskiego.

146. WNEKOWSKA Lidia, *Doc. dr Maria Węclewska*, 1966, t. 20, z. 3, s. 143–144.

Długoletni pracownik Pionu Technologii Chemicznej Węgla Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach.

147. WOJTASZEK Zdzisław, *Edward Cholewa (1908–1962). Wspomnienie pośmiertne*, 1963, t. 17, z. 7, s. 391–394, portr.

Adiunkt Katedry Chemii Nieorganicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prowadził badania dotyczące chromatografii, inicjator badań z tego zakresu w Katedrze Chemii Nieorganicznej UJ.

148. WRONKOWSKI Czesław, *Jan Jakub Berzelius (1779–1848)*, 1980, t. 35, z. 3, s. 135–144.

Wspomnienie o życiu i działalności znakomitego eksperymentatora, odkrywcy wielu nowych pierwiastków. Twórca fundamentów wiedzy o atomach. Przeprowadził około 2 000 analiz, na podstawie których empirycznie udowodnił prawo stałych stosunków wagowych. Zdefiniował pojęcie izomerii, alotropii, katalizy i biokatalizy.

149. WRONKOWSKI Czesław, *Svante August Arrhenius (1859–1927)*, 1979, t. 33, z. 1, s. 1–5.

Wspomnienie o życiu i działalności jednego z twórców nowoczesnej chemii fizycznej, twórcy słynnej teorii dysocjacji elektrolitycznej. Autor szeregu prac z zakresu fizyki kosmicznej m.in. *O powietrzu światów*. Dyrektor Instytutu Fizykochemicznego fundacji A. Nobla.

150. WRONKOWSKI Czesław, *Alicja Dorabalska (1897–1975)*, 1980, t. 34, z. 8, s. 479–490.

Wspomnienie o życiu i działalności naukowej, na którą wpłynął pobyt w Instytucie Radowym w Paryżu kierowanym przez Marię Skłodowską-Curie. Autorka prac dotyczących termochemii, przemian promieniotwórczych, a także publikacji z zakresu chemii luminescencji, kinetyki przemian alotropowych odmian selenu i siarki.

151. WRONKOWSKI Czesław, *Justus von Liebig (1803–1873)*, 1974, t. 28, z. 10, s. 663–667, portr.

Odkrywca zjawisk chemicznych zachodzących w glebie i roślinach, twórca chemii rolnej, obok Wöhlera współtwórca chemii organicznej. Otrzymał chloroform, chlorał, aldehyd octowy, tyrozynę.

152. WRONKOWSKI Czesław, *Dymitr Mendelejew*, 1970, t. 24, z. 3, s. 219–220.

O życiu i działalności naukowej twórcy układu okresowego pierwiastków.

153. WRONKOWSKI Czesław, *Prof. dr Wiktor Wawrzyczek (1911–1969). Wpiątą rocznicę śmierci*, 1974, t. 28, z. 1, s. 741.

Profesor Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie. Organizator tamtejszej Katedry Chemii Ogólnej.

154. WRONKOWSKI Czesław, *Profesor Antoni Świnarski (1910–1985). Refleksje ucznia w rocznicę zgonu*, 1986, t. 40, z. 9–10, s. 715–717, portr.

Autor ponad 300 publikacji z różnych dziedzin chemii (chemii koordynacji, katalizy, chemii stosowanej, analitycznej) ocenianych przez pryzmat jednego z uczniów.

155. WRONKOWSKI Czesław, *Mikołaj Zinin (1812–1880)*, 1981, t. 35, z. 6, s. 363–371, portr.

Artykuł obejmuje wspomnienia o życiu i działalności naukowej Zinina i jego wpływ na rozwój chemii organicznej w Rosji.

156. WRÓBLEWSKA Maria, GRECKI Wacław, *Bronisław Radziszewski (1838–1914). Zarys życia i działalności naukowej*, 1976, t. 30, z. 4, s. 215–222.

Prekursor pierwszej syntezy substancji zapachowych. Głównym kierunkiem zainteresowań była chemia związków aromatycznych, prowadził także badania nad chemiluminescencją.

157. WÓJCIK Wacław, WOJTCZAK Jan, *Życie i działalność prof. dra Antoniego Gąteckiego (1882–1962)*, 1963, t. 17, z. 9, s. 499–505, portr.

Długoletni kierownik Katedry Chemii Fizycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Ceniony pedagog, uczony związany z pracami z dziedziny układów koloidowych.

158. *WSPOMNIENIE o Łomonosowie*, 1950, t. 4, z. 9–10, s. 294.

Wspomnienia w 185 rocznicę śmierci wielkiego uczonego rosyjskiego. Prowadził badania teoretyczne i eksperymentalne nad ustaleniem i ugruntowaniem prawa zachowania materii i ruchu. Rozwinął molekularnokinetyczną teorię materii.

159. *WSPOMNIENIE o Stanisławie Kamińskim*, 1988, t. 42, z. 11–12, s. 947–949, portr.

Wicedyrektor Instytutu Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, specjalista w zakresie przemysłu sodowego.

160. ZABŁOCKI Jan, *Jędrzej Śniadecki jako przyrodnik i filozof*, 1968, t. 22, z. 11, s. 781–788.

Ujęcie dorobku przyrodniczo-filozoficznego z uwzględnieniem przede wszystkim myśli zawartych w dziele *Jędrzeja Śniadeckiego, medycyny doktora, teoria jestestw organicznych*.

161. ZACHAREWICZ Witold, *Jędrzej Śniadecki twórca polskiej chemii*, 1968, t. 22, z. 11, s. 759–769, portr.

Wspomnienia w dwusetną rocznicę urodzin Jędrzeja Śniadeckiego (1768–1838) wybitnego uczonego okresu Oświecenia, twórcy polskiej chemii. Twórca polskiego słownictwa chemicznego. Autor pierwszego polskiego podręcznika chemii.

162. ZACHAREWICZ Witold, *Prof. dr h.c. Kazimierz Stawiński (1870–1941)*, 1961, t. 15, z. 10, s. 609–618, portr.

Profesor zwyczajny chemii organicznej, nauczyciel akademicki. W latach 1928–1929 dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego U.S.B. w Wilnie.

163. ZAKRZEWSKI Eugeniusz, *50-lecie pracy naukowej profesora dra Jana Świdorskiego*, 1977, t. 31, z. 4, s. 311–313.

Uroczysta sesja poświęcona 50-leciu pracy naukowej, na której przedstawiono referat dotyczący głównych osiągnięć naukowych profesora.